

Нова Галерија 29. VI 1969

Борис Петковски

X 10102

С. П.

ШТЕФАН ПЛАНИНЦ: „МОРА“, МЕШАНА ТЕХНИКА („НОВА ГАЛЕРИЈА“ — ГРАЦ)

ЛИКОВНА ПАНОРАМА

Претставници

на »сликарските седмици«

— ИЗЛОЖБА НА »НОВА ГАЛЕРИЈА« ОД ГРАЦ ВО САЛОНОТ
НА ДРАМСКИОТ ТЕАТАР ВО СКОПЈЕ

Необично динамичната, необично значајната на меѓународен план активност на „Новата галерија“ од Грац (Австрија) — организатор на познатата тридесетдневна ликовна манифестација „Тригон“ (Австрија, Италија, Југославија) — од пред неколку години се здоби токму со таков еден вид дополнување на своите настојувања, да ги следи и поттикнува актуелните ликовни тенденции во овие три земји. Тоа се таканаречените „Сликарски седмици во дворецот Реџот близу Грац. Тие претставуваат комбинација меѓу ликовен симпозиум и ликовна колонија: алтернираат, во текот на неколку седмици, не посредна творечка, ликовна, пластична дејност, со дебати, разговори итн., насочени кон некои од актуелните проблеми на современата естетска мисла и ликовна практика. Дел од творбите, создадени во текот на третата „серија на овие „Седмици“ (во 1968.) после Љубљана (Модерна галерија) скоро цел месец беа изложени во Скопје. Во организацијата на Музејот на современата уметност, во Салонот на Драмскиот театар беа прикажани некои од творбите на Клаус Рајзингер, Волфганг Ернст, Ервин Торн (Австрија), Романо Перусини, Марчело Морандини (Италија), Драгош Калајик — Драго, Нивес Кавуриќ — Куртовик (Југославија). Се покажа дека ваквиот „изложбен“ простор, оформен со претпазлив но доста рафиниран вкус и усет за принципите на современо аранжирано амбиент, е необично погоден за прикажување на материјалот од оваа изложба. Претставените експонати изразуваа во својата матери-

јална оформеност две битни тенденции во современата пластична уметност. Едната од нив значи создавање материјални структури, во кои е прегнано формалното, обликовното искуство на нашето време, во сите сектори во кои човечковата акција врз одреден материјал доведува до создавање на нова предмет на реалност. Овој вид експонат на изложбата сосема ги укинуваат границите или, поточно, шематските класификации меѓу сликарството, скулптурата, дизајнот. Проектанското, рационалното, техницистичкото во ваквиот вид творби, најчесто е придружено, „дотерајќи“ естетизирано со истражување на посебната логика на материјалот што се третира, низ грижата за колористичката дотерааност на секој детаљ. Ако ваквиот напор не го достигнува прагот на одредена содржинска „возвишеност“, амбициозност; ако во нив е одбегната понепосредната референца, однос, со одредени значајни егзистенцијални — социјални, политички, идеолошки — проблеми на епохата, во нив не се пренебрегнати хуманистичко — лудички акценти. Преку нив тие стануваат елемент за специфична естетска „дотерааност на амбиентите во кои се одвива современото човеково постоење. Ова ни го докажуваат примарните структури на Ернст, чија лапидарна геометриска форма строго, еднолично обесна, е сместена во просторот; романтиката и иронијата на Ервин Торн, за кого уметноста е оптичко — сензибилен феномен, а неговите чудни органско — растителни форми се наменети за игра во просторот, светлоста и времето; инвен-

тивните „амбиенти“ или „паравани“ на Рајзингер, модулирани како склоп од ритмизирани површини, издадени партии и слободно поставени коцкесто — приматични објекти; примарните структури на Морандини, во кои се преплетува секавањето на неопластицизмот, кубизмот и свеста за современата техничка сфера за посебниот ритам и „еластичитет“ на материјалот; оптичко — структуралните истражувања на Перусини, во кои се комбинира една „органска“ форма, каква што е „топката“, со површини, елементи, структури што ја „сечат“, усложнуваат, динамизираат.

Втората тенденција: свртеност кон судбината на човекот како единка и како дел на определена социјална и етничка атмосфера, е изразена во делата на југословенските учесници во оваа изложба. Нивес Кавуриќ и Калајик — Драго. Младата запребранка Кавуриќ — Куртовик здружува луцидно дефиниран цртеж, скет, деликатен колорит, и колаж, во органско единство, за да обликува со нив еден свет во кој се преплетува деликатната, суптилна пиктуралност на материјалот со гротескното, морбидното, деформираното. Калајик — Драго, млад српски сликар, се стреми кон поексплицитна тематска ангажираност. Неговите слики во техниката на маслото ги преземаат некои од откритијата на поп-артот, новата фигурација, политичкиот плакат, настојувајќи да со цела низа симболично — мегафорични детали, вметнувања, алузии да покани на секавање, задржување во свеста на некои актуелни настани.

Борис ПЕТКОВСКИ